

MAGYARÁG

1939. Július 15
VIII. No. 194

1 lei

Tulajdonos és felelős kiadó:
ÖZV. PÁSZTOR EDÉNE

Alapította: **PÁSZTOR EDE**

Felelős szerkesztő:
Dr. ZOLTÁN JENŐ

Bejegyezve: Tribunalul Bihor Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, Piața Mihai Viteazul Viteazul 4.

Fellázadt a spanyol köztársasági hadsereg 3000 elmenekült tagja az asturiai hegyekben

Gépfegyveres harcok az asturiai hegyekben Összetűzések a fallangisták és monarchisták között

(London). Hirt adtak a londoni lapok a szabotázs-mozgalomról, amelyek a spanyol kormánykorokot az utóbbi időben aggodalommal töltötték el. A helyzet az újabb jelentések szerint egyre komolyabbá válik, Asturiában formális lázadás tört ki tegnap. A londoni lapok jelentései szerint a volt köztársasági hadsereg három-ezer tagja, gépfegyverekkel és gránátokkal felszerelve megtámadta a reguláris hadsereg kaszárnyáit majd visszavonult a hegyek közé.

A Times úgy tudja, hogy Franco parancsot adott a harc felvételére, de az előre küldött csapatteket a forradalmárok az utolsó emberig elpusztították.

A második büntető-expedíció szintén meghátrált a forradalmárok előtt, sőt több szakasz még a harc felvétele előtt átpártolt a forradalmárokhoz.

Franco tegnap este parancsot adott a 62. divízióknak, hogy teljes erejével vessen harcba magát és a lehető legrövidebb idő alatt semmisítse meg a forradalmi mozgalmat, annál is inkább, mert az asturiai forrás híre

Madridban nagy nyugtalan-ságot keltett

és külföldön is igen kellemetlen befolyásolja Franco helyzetét.

Ezzel párhuzamosan számol be a „Daily Mail” arról is, hogy Franco hívei között is kiéleződtek az ellentétek, a fallangisták és a monarchisták között. Santanderben, Saragósában és Bilbaóban véres összetűzések zajlottak le a két párt hívei között. A távirati jelentések szerint az összetűzésnek több halottja is van.

Benes Londonban

(Washington). Benes Eduard dr., a csehszlovák köztársaság volt elnöke, szerdán a washingtoni kikötőben hajóra szállt. Benes dr Angliába utazik

s itt fontos politikai tárgyalásokat folytat. Benes európai utazásának híre a londoni sajtóban nagy szenzációt keltett

(Friedrichshafen). A Graf Zeppelin 130. L. Z. óriás lég-

Mandzsukuo fegyverszüneti tárgyalá- sokat ajánl külső Mongoliának

(London). A Távolkeletről érkezett jelentések szerint Mandzsukuo kormánya hajlandó Külső-Mongoliával tárgya-

lásokba bocsátkozni a határvonal megállapítását illetően. Mandzsukuo kormánya azt a felfogást vallja magáénak, hogy

a határ a Kulka folyó. Az erre vonatkozó adatok megtalálhatók a régi könyv- és irattárakban.

Grandi londoni olasz követ igazságügyminiszter Távoznia kellett Londonból az angolbarát Grandinak

(Róma). Az olasz kormány Grandi londoni olasz nagykövetet igazságügyminiszterre nevezte ki. A Havasügynökség jelentése szerint ezt a tényt Olaszország Anglia iránti magatartásában beállott bizonyos változás jelének tekintik. — Grandi hét éven át töltötte be a londoni olasz nagyköveti állást, az olasz—angol közeledés hívének tekintették. Angliában szoros barátságot kötött és nagymértékben hozzájárult a két ország közötti szankciók következtében támadt megemlékezés szétosztatásához. Jelen-tékeny része volt a legutóbbi angol—olasz megegyezésben is. Azóta a két állam kapcsolatán rosszabbodtak, főképpen az angol kormány szavatolási politikája következtében. Az angol-török egyezmény aláírása újabb csapás volt az angol—olasz viszonyok barátságosságára. Londonban azt hiszik,

hogy Olaszország olyan egyént küld nagykövetségként Londonba, aki szigorúan a tengely politikáját fogja képviselni.

Franciaország után Lengyelország felett is gyakorlatozni fognak az angol bombavető repülők

(Páris). Az Excelsior arról ad hírt, hogy az angol légi haderő bombavető egységei minden héten gyakorlatot tartanak francia terület felett. A nehéz angol bombavető gépek teljes felkészültséggel és háborus legénységi létszámmal vesznek részt a gyakorlatokon. Az angol bombavető egységek

Marseilleig repülnek, majd visszahívnak Angliába. Az angol légügyi minisztérium foglalkozik azzal a gondolattal, hogy hasonló légi gyakorlatokat fog tartani az angol légi haderő a többi barátságos államok fölött is. Így elsősorban Lengyelország jöhet számításba

Rádiósorozatban sürgeti Roosevelt a semlegeségi törvény megszavazását

(Washington). Roosevelt elnök szózatával akarja megsürgetni az új semlegeségi törvény megszavazását. Az elnök a rádiósorozatában ki fogja fejezni, hogy a szenátus mindaddig nem kezdheti meg szin-

idejét, amíg ezt a törvényjavaslatot meg nem szavazza. Pittman szenátor azt javasolja, hogy a súlyos európai helyzetbe való tekintettel a szenátus ülészeit az őszig hosszabbítsák meg.

Börtönélet Angliában

Anglia egyik legnagyobb börtönét újjászervezték. A fegyverek dohányozhatnak, pénzt kereshetnek, kriketezhetnek, újságot olvashatnak és idegen nyelveket tanulhatnak.

A Maidstone-fegyház egyik elbocsátott lakója érdekesen írja le az ottani viszonyokat és a napirendet. Leírása azt a benyomást kelti mintha üdülőről volna szó, nem fegyintézet-ről. Leopold Harris, hivatására nézve notórius gyujtogatónak, a legkiválóbb szinpadi rendezők közé tartozott ebben a fegyházban de a hősszerű szerepkörét is közmegegyezésre töltötte be az általa rendezett darabokban. Ilyen álláshoz nem juthat máról-holnapra a fogoly. Legalább is hat hónapig kell kifogástalanul viselkednie, hogy kedvezményekben részesülhessen. A tipikus fegyházi nap 6 óra 50 perckor kezdődik. Kinyitják a cellák ajtaját és felszolgálják a reggelit. Hét óra 30 perckor a reggeli gyakorlatokhoz sorakoznak a fegyencek 8 órákor munkahelyeikre mennek. 12 órákor egy gongútás az étterembe szólítja őket, ahová csak mosakodás után léphetnek be. A hosszú, megterített asztalok mellett körülbelül száz fegyenc foglal helyet. Társalozhatnak, bár néhány év múlva a legtöbben már unják szomszédaik meséit. Ebéd után leszedik az asztalt, a fegyencek újságokat kapnak 12 óra 40 perctől kezdve meg van engedve a dohányzás. Egy órával később újra megkezdődik a munka, amely 17 óra 30 perckor tart. A fegyencek munkáját megfizetik. Azután fürdés és egy órási pihenés következik, majd a vacsora jön. Vacsora után a fegyencek előadásokat hallgatnak, nyáron sportolhatnak, végül 19 óra 23-tól 20 óra 45-ig dohányozhatnak, olvashatnak, vagy társasjátékokkal, sakkozással, dominóval, stb. üthetik egyen az időt.

Látjuk, a Maidstone-fegyház lakóinak nem megy rosszul, nem hiányzik csak a szabadságuk. S ha a férfifoglyok élete ilyen kellemesen folyik, a nőifoglyok se élhetnek rosszabbul. A napokban a női fegyintézetek reformja is szóba került a képviselőházban. A nőket egy új fegyintézetben helyezik majd el, amely egy telephez fog hasonlítani. A „bennlakók” kis házakban fognak lakni és főleg kerti munkát fognak végezni. Ők is munkabért kapnak majd. A telepen mozgókényesszínház és több hasonló szórakozóhely fogja kellemessé tenni a lakók életét. A szórakozást természetesen jó magaviselettel kell megszolgálni. A fegyencek öltözetét is megreformálják. A miniszter úgy véli, hogy a foglyok önértéket ez emelni fogja....



AURORA
ELÁRUSÍTÓ HELYEI

Ha azt követed, MILLIOMOS lehetés rövid időn belül. Egy sorsjegy az

AURORA

elárusító helyeitől megszabadul gondjaidtól és... a megvalósítatlan tervektől.

A 20. sorsjáték húzásaira, amelyek július 15.-én, augusztus 15.-én, szeptember 15.-én és október 15.-én lesznek, vásároljon sorsjegyeket az AURORA ELÁRUSÍTÓ HELYEITŐL

Biharmegyei székhely: „UNION“

Oradea, Bulv. Reg Ferdinand 1

Halálragázolt az autó egy tízenkétéves fiút

Derna közelében tegnap halálos közlekedési baleset történt. Egy autókamion eltaposta Dobai László tízenkét éves fiút, aki a helyszínen belehalt sérüléseibe. A csendőrség azonnal megindította a vizsgálatot a baleset ügyében és a maga részéről megállapította, hogy a sofőr nem tehető felelőssé a szerencsétlenségért, mivel az úgy történt hogy Dobai László a kamion hátsó sárhányójára kapaszkodott a sofőr tudta nélkül és egy zökkenőnél olyan szerencsétlenül esett le helyéről, hogy a kamion hátsó kerekei alá került.

totta, hogy a sofőr nem tehető felelőssé a szerencsétlenségért, mivel az úgy történt hogy Dobai László a kamion hátsó sárhányójára kapaszkodott a sofőr tudta nélkül és egy zökkenőnél olyan szerencsétlenül esett le helyéről, hogy a kamion hátsó kerekei alá került.

Az ügyészség ennek dacára nem adta meg a temetési engedélyt, hanem boncolás céljából kiszállt a helyszínre. A boncolás van hivatva eldönteni hogy valóban a fenti módon történt-e a szerencsétlenség, vagy pedig a sofőr gondatlansága idézte-e azt elő.

Lezuhant három szamosfalvi repülőgép

Hivatalos jelentés szerint három halottja van a katasztrófának

(Bucuresti). Hivatalosan jelentik: A légügyi és tengerészetiügyi minisztérium közli: Julius 11.-én reggel három repülőgép, amely a kolozsvári repülőtérre szállott fel, Kolozsvárról mintegy 40 kilométerre északra, a kedvezőtlen légköri viszonyok következtében lezuhant. A repülőgépek összetörték, pilótáik: Panos Artur repülőfőhadnagy, Gredinariu E. repülőaltiszt és Valica Stan repülőaltiszt az összetört gépek alatt halálukat lelték. A szerencsétlenség ügyében megindult a vizsgálat.

hant. A repülőgépek összetörték, pilótáik: Panos Artur repülőfőhadnagy, Gredinariu E. repülőaltiszt és Valica Stan repülőaltiszt az összetört gépek alatt halálukat lelték. A szerencsétlenség ügyében megindult a vizsgálat.

volna, tréfából egy döglött kigyót helyezett az alvó fiú nyakára. A fiú, amikor felébredt, rettenetesen megijedt, azt hitte, hogy a kigyó él. Elméje megzavarodott az ijedségtől, első nap teljes apátiába esett, majd állapota még súlyosabb lett, állandóan kigyókat vizionált és magát is kigyónak képzelte és kígyómódra csúszott a földön és sziszegett. Állapota harmadnapra annyira rosszabbodott, hogy elmekórházba kellett szállítani.

Nyolc havi elzárásra ítélték Liciu, volt bukaresti táb'ai főelnököt

(Bucuresti). A romani törvényszék nyolchónapi elzárásra és 30 ezer lei kártérítésre ítélt Liciu volt bukaresti táb'ai főelnököt, akit azzal vádoltak, hogy halálát okozó súlyos testisértést követett el szolgálja ellen.

Rosszul sikerült tréfa

Halott kigyót helyezett alvó társa nyakára, aki mikor felébredt, megőrült az ijedségtől

(Ramnicul-Sarat). Tragikus kimentelű tréfa áldozata lett egy Ramnicul Sarat-i munkásfiú. A szőlőben dolgozott, majd

este fáradtan lepihent és elaludt. Munkástársainak egyike, anélkül, hogy tettének következményeit meggondolta

Anglia előkészíti a szárazföldi hadsereget

A „Timpul” cikksorozata az új brit szellemről

A „British Conncill” meghívására 15 román újságíró tanulmányutat tett Angliában. — A „Timpul” tudósítója C. Micioara cikksorozatban számol be angol tapasztalatairól.

Az utast, aki először jár Angliában és képzeletében a „kődös Albion” él meg, a zöldelő rétek, virágok képe a napfény: a hallgatag, morózus angolok helyett közlékeny, meleg embereket talál. Ezenkívül még egy külön meglepetés: az angol szárazföldi hadsereg, amely szinte a földből bujt elő, elképesztően, erőteljesen, felkészülten.

Az angol — mindenki tudja, milyen békeszerető — távolról a háború mesterségének szenvedélyétől.

A City polgára és kapitalistája — az angol polgár megtestesítője — remélni fogja a háborút — írta Paul Morand — ízet, hogy megszabaduljon a katonai szolgálattól, a 100 éves háborúban megdézsmálja a francia lovasság szalmáját és így a City nem szűnik meg finanszírozni a hadsereg és tengerészet tevékenységét a napóleoni háborúig, a búr háborúig, a világháborúig. Megveti a katonaságot, a katonai szolgálatot és minden reményét a haditengerészetbe veti.

A munkásokat a Labour Party szervezeteiben antimilitarista szellemben nevelik, hasonlóképpen a többi politikai szervezetben is.

Egyszóval a nemzet gondolatvilágában a katonaság az utolsó helyet foglalja el. A nép századok óta azzal van elfoglalva, hogy a mostoha természet hűbőit korigálja a felhős éghajlat alatt. Az angol kényelem-szerető és a békés alkotó munka hive. Így magyarázható, hogy a nép antimilitarizmusa, amely mégis paradox-szerű, mert hiszen a „selman”-ok nemzete elsősorban a fizikai erőre épült.

Mind ezek tudatában az utast meglepi, amidőn már a vonatból látja, a hatalmas toborzási plakátokat. Meglepődik azután Londonban és minden városban, ha látja, hogy ugyanolyan nagy publicitásnak örvendő a hadseregbe való felvételre való felhívás, ha hallja a rádióban az ismétlődő felhívásokat, ha megállapítja, hogy a Hyde Parkban, ahol minden felfogás hivatkozhat magának, a civilek toborzása az uralkodó hang. És valóságosan elámul a felhívások eredménye és visszhangja. A régi kaszárnyákban az ifjúság zsibong, új kaszárnyák épülnek, végtelen sátorfáborok alakulnak a parkok fái között.

Talán a régi időkhez való

visszatérés ez. I. Eduard korához, aki a felfegyverzett népkoncepciójának első hirdetője volt és a 16-ik században általánosította a kor leghatásosabb fegyverét: a gallok országának hosszú íjját. Az a birtokos, aki nem volt sánta, vagy békés, és legalább 40 shilling jövedelme volt, köteles volt ívet és nyilakat tartani és a szülő kötelessége volt fiait kiképezni. E hatalmas és állandó „tartalék” birtokában, győzte le I. Eduard a gallokat és az íreket, unokaöccse III. Eduard pedig

sikerrel kezdhette meg a 100 éves háborút a crecy-i és pointers-i győzelemmel. Az akkori és mostani idők közötti különbség az, hogy

a tizenharmadik században a katonai kiképzésre irányuló kötelezettség kategorikus volt, pedig a katonai kötelezettség korlátozva van,

azonkívül I. Eduard támadó és imperialista politikát üzent, a mai brit katonai törekvések pedig egyelőre csak defenzív célokat szolgálnak.

Az új angol katona

Az angol mégis győztes nép, történelme feljegyzi mindazokat a győzelmeket, amelyek a mai helyzethez vezettek: a világ egynegyed részének uralmához. A flotta, a gazdaság és a türelem volt kezdettől fegyverük. A tulajdonképpeni szárazföldi hadsereget gyakran más népekkel való együttműködésben kapták meg. Noha az elsők voltak, akik az csipkés nemesek lovas hadserege mellé a pór nép gyalogos hadseregét állították, mégis jellegzetes módon fel tudtak használni más európai népeket a kontinensen folyó háborúban és a bennszülötteket a gyarmatokon. Ez utóbbi tekintetben a franciáktól vettek példát, akik elsősorban használták fel sikeresen a bennszülött hadseregeket. A tanulság oly nagy hasznukra volt, hogy a világháborúban 8 millió angol között 2 és fél millió indiai, ausztráliai, ujzee

landi, délafrikai bennszülött volt.

A sorozások élénk ritmusban és lenyűgöző arányokban folynak. Nagyon népszerűekké váltak. Oly népszerűekké, hogy maga a munkáspárt, látva az általános helyeslést, a magánkezdeményezést, amely feltűnő a hivatalos kezdeményezést is — revideálta álláspontját a katonai szolgálat kérdésében.

Az angolok kevésbé lármás, kevésbé támadó, de határozottabb és aktívabb nacionalizmus, mint más népeké, ezáltal is megnyilvánul. E nacionalizmus nélkül Anglia nem teremthetne volna meg a világ leghatalmasabb birodalmát. Ma ugyanaz a nacionalizmus ugrásra kész a birodalom védelmében.

Az angol ifjúság sportolása

s technikai felkészültsége megkönnyíti a szárazföldi hadsereg megteremtését, másrészt jelentős értéket biztosít. Valóban a sportoló és fizikai munkához értő angolok hamar el sajátítják a katonai tudományt, annak minden technikai komplikációjával együtt és ritka kvalitású katona válik belőlük.

Aldershofban

Ezeket az eredményeket Aldershofban volt alkalmunk tapasztalni, ahol a román újságírók előtt katonai gyakorlatokat mutattak be. A téma — amit a 5-ik gyalogos brigád a 4-es tankezred, 19. nehéz tüzérezred, a Wellingtoni herceg I. zászlóalj s a könnyű gyalogság Shrophire ezredes közreműködésével hajtott végre, demonstrálta, hogy miként reagál az angol hadsereg a modern háborúban: a pionirok akciója egy hid szétrombolására és a romoknak gázzal való körülvételére — a tüzéség, ionkezelés és gyalogság együttműködése, az antitank ügyek tevékenysége, a repülőgépek és fényképezési, a harcokos megfigyelő tisztjeinek működése. Bár nem vagyunk szakértők, mégis megakadtunk a katonák biztonságán és élénkségén, ami pedig a technikai anyagot illeti, a Bren gépfegyverhordók, amelyek a föld és a rétek színében alig láthatók, mégis gyorsak és a legnehezebb talajon is a legnagyobb könnyedséggel mehetnek előre.

S láthatjuk az angol katonát a király előtt felvonulni, amely még tartott, amikor a croydoni repülőteret elhagytuk, hogy visszatérjünk az országba. Hivatalosan egymillióra becsülik az őszig kiképzendő emberek számát, azonban a helyzet még reményteljesebb.

Több letartóztatás történt a halmi polgármester elleni merénylet ügyében

(Halmi). Röviden hírt adtunk a halmi primár ellen történt halálos végű merényletről. Az újabb jelentések a következők:

Vasárnap reggel egészen szokatlan körülmények között bombamerényletet követtek el. Teofil Rusunak, Halmi primárjának lakása közelében lakókat reggel négy órakor hatalmas robbanás rázta fel álmukból, amit bombarobbanás okozott a polgármesternek a határtól hétszáz méternyire fekvő házában. A bomba egyik szilánkjára koponyaalapú sérülést idézett elő Teofil Rusunál. Percek alatt a helyszínre érkezett Mircea Radescu főügyész, Pop Al. vizsgálóbíró, Sfetea őrnagy, dr. Ion Cighi, a sziguranca főnök és Stanotea Mihály detektív.

A nyomozás első fázisát dr.

Vasile Dragos halmi szolgabíró vezette le a csendőrszekció vezetőjével, Pasci törzsmesterrel és a csendőrszervezőjével, Bulc őrmesterrel együttesen.

Reggel a kilenc óras vonattal megérkezett Sfetea Carol őrnagy, a csendőrlégió parancsnoka és Mihaescu főhadnagy, a 87. gyalogezred robbanóanyag-szakértője, aki megállapította, hogy a robbanást gránát idézte elő.

Ugyanezzel a vonattal érkeztek meg dr. Ion Cighi szigurancafőnök, Traian Filip és Mihail Danesteanu detektívek is, akik kiszálltak a helyszínre.

Teofil Rusu lakása a határtól mindössze hétszáz méterre fekszik és így a merényletnek könnyű volt éjjel után észrevétlenül a kertbe lopózni. Egyik ekkor az egyik nyitott ablakhoz ment és azon bedobta a

gránátot, amely a földre csapódva felrobbant, tönkretette a bútorok egy részét és koponyaalapú részén megsebesítette a polgármestert.

Mivel a lakás a határtól csak 700 méternyire van, még hozzá szabad területen, bizonyos, hogy a merénylet könnyen követhető és riasztó tettüket.

Délután Halmi-ba érkezett Mircea Radescu főügyész és Pop Alexandru vizsgálóbíró, akik azonnal intézkedtek néhány ismert románellenes helybeli lakos letartóztatását illetően.

Intelligens jómódú ügyadóknek szép jövedelmet biztosítunk helyi foglalkozással. —
Cim a kiadóban. 1126

AMERIKA hőkatlanja: Newyork

Aki teheti, menekül a kánikula elől — de az drága

Newyorkból írják: Reggel ki nézek az ablakomon. A kert fáit szelíd szellő rezgeti. (Régi-módi házban lakom, ami itt Newyorkban előkelőbb, mint a felhőkarcolók; három-négy emelet az egész, nincs benne lift és a kapualján a lakók névjegyzéke, minden név mellett csengő, minden csengő egy lakásba szól, úgyhogy a látogatót valamelyik lakó egy gombnyomással enged be a ház kapuján). Udvar is van, az udvar tulsó oldalán egy kis templom, amelyből időnként áthallatszik az ének. Kinézek az ablakon és reménykedni kezdek. Ma mintha kissé küvösebb volna, mint tegnap.

Ingujj

De a takarítónőm hamarosan meggyőző róla, hogy ez a reménység hiu optimizmus. — Délre melegebb lesz, sokkal melegebb. Élttem át nyarakat Londonban, Párisban, de ez a kánikula-émlék semmi ahhoz képest, ami Newyorkban vár az emberre nyáron. Az óriás kőváros melegkondenzáló ereje a tenger párolgásával kombinálva olyan nedves, bágyasztó kánikulát hoz, amit odaát el se tudunk képzelni.

Ez a meleg orvul egyik órától a másikra csap le a városra. Reggel még elviselhető, szinte szelős tavaszi idő. Dél előtt azonban már hőhullám fogad az uccán. A kabát már lekerült a rendőr válláról is. Ez a meleg nem tűr uniformiselőírást, mindenki úgy segít magán, ahogy tud és a segítség legközvetlenebb formája az ingujjra vetkőzés.

De nemcsak az ingujjra vetkőzött férfiakról látszik, hogy Newyork be van már rendezkedve erre az észbontó felegre ami most következik. Még csak „alig” 92 fokot (Fahrenheit) mutat arnyékban a hőmérő, ez a meleg csak az ujoncoknak tűnik rettenetesnek — Az igazi newyorkiak csak mosolyogva törölgetik homlokukat és rigasztalnak:

— Ez még semmi, majd ha igazi meleg lesz.

Mit csinál a newyorki a meleg ellen?

Először is megszámlálhatatlan mennyiségben nyeli a remek „ice cream”-eket, szódával és anélkül, coca-colát és egyéb jeges italokat. Aztán leveti a kabátját. Fehér nyári cipőt vesz fel és szalmakalapot.

A hölgyek kivágott orru cipődivatja is mintha egyenesen nyárra való tekintettek készült volna. Az autobuszban, földalattiban, liftekben mindenütt ventilátor működik. De ventilátor nélkül nincsen való nirevaló vendég sem. A lég-

csavar hűtését komplikált hűtőberendezések is segítik. Ezek a hűtőberendezések teszik lehetővé az igazi menekülést a meleg elől. Minden valamirevaló

boltban jégcsapokkal ékesített tarka betűk hirdetik:

— Itt bátran vásárolhat, kényelmesen, boldogan: hűtjük a helyiséget.

Menekülés a Central-parkba és a tenger mellé

De ez a védeke és még nem elég. A newyorki megpróbál menekülni a hőség elől. Először is a Central Parkba. A Central Park pázsitját nyáron semmiféle hatalmi szó nem tudja megvédeni a félig alélt newyorkiaktól, akik nekivetkezve végigfeküsznek a fűvön, mint a kirán-

dulók a réten. De a Central Park igazi kánikulai napon nem ad enyhülést. Ilyenkor a newyorki a tenger mellé menekül. Vonaton, földalattin, kocsikon, autobuszon megindul a népvándorlás a híres Long Islandi tengerparti kirándulóhelyek és a délebbi Staten Islan-

di „beach”-ek felé. Ember ember hátán tolong. De ezek a zsufolt tengeri fürdők is csak alighogy illuzióját adják enyhülésnek.

Aki teheti, még messzebb megy, egyre messzebb Newyorktól. Long Island tengerparti kirándulóhelyén mindenki tudja, hogy nyáron alig valamivel hűvösebbek, mint maga Newyork. Aki igaz hűsölést keres, az menekül északra, Connecticut állam vagy feljebb a Hudson menté ahová már expresszvonatok szíják az embert, amelyeknek első megállója egy órára Newyorktól. Május-juniusban már zsúfolva van az ingatlanügynökök irodája a newyorkiakkal, akik 4—500 dollárért veszen bérelnék 6—8 szobás villát a nyári idényre. A villájuk tovább megy, feljebb a gyekbe.

P. 36, a szőke dáma és egy titokzatos levél kalandos története

Kémkedési per a temesvári hadbíróság előtt

(Temesvár). Három évvel ezelőtt Mártonosi János öbessenyői asztalossegéd megszökött a sorozás elől és elhagyta az ország területét. Később visszatért és önként jelentkezett a katonai hatóságoknál, amelyek hathavi fegyházbüntetésre ítélték. A büntetés kitöltése előtt Mártonosi ismét kerekelt öidott és magával vitte külföldre Otenas Ferenc nevű ismerősét, egy resicai legényt, aki ugyan-csak sor alá került volna.

Külföldön Otenast elfogták, míg Mártonosi újból visszatért az országba és jelentkezett a hatóságoknál. Ekkor már letartóztatták és kétszeres szökés címén indult ellene eljárás. Közben azonban hazatért Otenas is, aki elmondotta a katonai hatóságoknak, hogy Mártonosi egy szomszédos állam javára folytatott kémkedést és most is azért tért haza, hogy újabb megfigyeléseket végezzék. Otenas adatai alapján valótóra fogták Mártonosit, aki valóban beismerte, hogy kémkedésre kapott megbízást és részletesen előadta, hogy mi lett volna a feladata. Előadta többek között azt is, hogy egy feltűnő szépségű kémnőtől, akit csak P. 36 alatt ismert, egy titokzatos tartalmu levelet kapott azzal a megbízással, hogy azt kézbesítse ki Hirt Sándor temesvári lakosnak. Ezt a megbízást végre is hajtotta.

Mártonosi vallomása alapján letartóztatták Hirtet is, bár az váltig tagadta, hogy szerepe volna a kémkedési ügyben. — Hathavi vizsgálati fogság után tegnap tárgyalta ügyüket a katonai törvényszék. Kihallgatása során Mártonosi visszavonta régebbi beismerő vallomását és ártatlanságát hangoztatta. Hirt kijelentette, hogy valóban kapott egy levelet, azt

azonban külföldi hölgyismerőse küldte és kizárólag magántermészetű közlések voltak benne. A tanuként kihallgatott Otenas viszont fenntartotta előbbi állításait, melyek szerint Mártonosi valóban kémizmol gálatot végzett és erről külföldön alkaima volt meggyőződni, sőt megbízóját is megnevezte.

A vádlottak védelmében ifj. Lintia Liviu dr és Baruta Petre dr ügyvédek előadták, hogy az egész kémtörténet Mártonosi agyában született meg, aki egy kalandorregényben ol-

vasott hasonló történetet. Hírtatlansága különben is nyilvánvaló, mert az említett levél nem tartalmazott semmi olyan közleményt ami túllépte volna a magánjellegű közlemény határát. A katonai ügyész viszont példás megbüntetésért kért, mert a bizonyítékok kielégítőnek találta. A katonai törvényszék hosszas tanácskozás után Mártonosit ötévi fegyházra ítélte, Hirtet pedig mentette a vád alól. Mártonosi semmiségi panaszt jelentett.

Tulzott híreket közölnek japánok a mongol frontról

A Havas kiküldött munkatársa cáfolja a japán jelentéseket

(Páris). A francia Havas távirati iroda a mongol-mandzsúriai határra küldött haditudósítójának keddi távirati jelentése a következőkről számol be:

Hétfőn délután három órakor nyolc szovjet-orosz bombavető repülőgép öt kilométerre közelítette meg a japán-mandzsú katonai táborát. A szovjetgépek megjelenésére nagyszámú japán vadászrepülőgép emelkedett a levegőbe és támadást intéztek az ellenséges gépek ellen, de utjukat a szovjet bombavetőket fedező orosz vadászgépek elzárták mindaddig, amíg a bombavetők visszavonultak. Az egyik japán vadászgép megsérült és kényszerleszállást hajtott végre.

A szovjetgépek közül egyet sem láttak leesni, annak ellenére, hogy a japán

jelentések azt közlik, hogy orosz repülőgépet lőttek le.

A japán hadügyminisztérium ezzel ellentétes jelentése szerint a japán és a szovjet-mongol csapatok közötti légi harcok során a japán katonaság 522 szovjetgépet lőtt le, ez szemben a japánok veszteség mindössze két gép volt.

24 óra alatt

KÖTÜNK KÖNYVEI

Pásztor Ede és könyvkötészetéből

A harmadik évforduló

HARMADIK ÉVE alussza immár végtelen álmát a Rulikovszky-uli temető márványköve alatt Pásztor Ede, néhai főszerkesztőnk. Háromszor hulltak le már a levelek, háromszor szökkenek virágba a kertek, amióta tragikus hirtelenséggel íthagytá a szerkesztőséget, munkatársait, barátai körét. Három esztendeje már hogy megérti az örök béke honába. Mennyi minden történt e három év alatt. A béke kéllenség, gyűlölködés, vad fegyvercsörtelés, védtelenek üldözése orgiáját üli a földön. Azok az eszmék, amelyekért Pásztor Ede harcolt egy életen át tollal és szóval: a demokrácia, testvériség, polgári egyenlőség, békés, alkotó munka, kisemberek joga — egyre halványabban pislákolnak a világ minden részén, lángjukat elfojtja Európaserle a barna zsarnokság szennyes hullám tengere. Mi itt állunk még posztunkon, a Pásztor Ede hagyott hennünket és amíg erőnkéből fulja, harcolni fogunk lapjaiban az ő eszméiért, az emberiség örök és igaz ideáljaiért. Ha van túlvilági élet, ha a halottak vigyázzák az élők sorsát, Pásztor Ede szelleme csak biztatást, irányítást sugározhat felénk. A mai évfordulón leteesszük a sirra a kegyelet élő virágait, de érezzük, tudjuk, hogy minden szó, amit leírunk a szegényekért, az üldözöttekért, kisemmizettekért, megannyi virágszál abban a másik láthatatlan virágcsokorban, amit szellemének áldozunk. Pásztor Ede öröksége mindannyiunké, becsületes, megalkuvástalan újságíróké és minden igaz emberé

Saját termései

FAJBOROK

kisüsti pállakak olesó árban
1 liter jó asztali bor 10 Lei
3 „ vétélméi 9 Lei
Marghitai Uradalom borlerakata
Oradea, Piața Mihai Viteazul 1.
(Fűchsi palota)

Egyre nagyobb méreteket ölt az amerikai sztrájkhullám

(Newyork). Az Egyesült Államokban folyó sztrájkok egyre nagyobb méreteket öltenek. A szakszervezeti szövetség pén teken újabb huszonötezer munkás sztrájkját jelentette be. — Detroitban komoly a helyzet. A kormányzó elrendelte, hogy a „General Motors”-nak azokat a telepeit, ahol sztrájk van, katonaság szállja meg. — Kedden újabb összetűzések voltak a sztrájkolók és sztrájk-törők között. Detroitban jelenleg tizenegy gyár munkásai sztrájkolnak.

Csillagváros, Seleus és környékére bevezetett helyre jó kereseti lehetőséggel egyes újságírók felvesszünk. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Elutasította a bucaresti központi közigazgatási bíróság Bazilli Mihály volt nagyvárad villamosmű igazgató visszahelyezése iránti keresetét

Elsőfokon Bazilli, másodfokon a város nyerte meg a pert — de az utolsó szót a Semmitőszék fogja kimondani

(Nagyvárad). Mint ismeretes egy évvel ezelőtt — még Cárpi nișeanu táblabíró polgármester sége idején — Dumitrescu belügyminisztériumi vezérfelügyelő vizsgálatot tartott a nagyvárad városházán és ennek eredményeképpen dr Vostinar János és dr Prodan Teodor főtisztviselőket, több kisebbségi tisztviselőt, valamint Bazilli Mihály mérnököt, a Villamosmű igazgatóját és Szenes Anta mérnököt, a Vizmu volt igazgatóját elmozdította állásból. Bazillit és Szenest ki sem hallgatták és Bazilli Mihály nyári szabadságát töltötte, amikor az elmozdítási határozatot megkapta.

Később pótvizsgálatot tartottak és az elmozdított tisztviselők közül dr Vostinar János főjegyzőt és dr Prodan Teodor főügyészt visszahelyezték állásukba és nyugdíjazták őket. Reintegrálták az elbocsátott kisebbségi tisztviselőket is, Bazilli és Szenes mérnök kivételével, akik az elmozdítási határozatot a közigazgatási táblánál támadták meg.

A közigazgatási tábla helyt adott Bazilli és Szenes fellebbezésének és a város elbocsátási határozatát megsemmisítette.

azzal az indokolással, hogy bár a köztisztviselői statutum hatályon kívül van helyezve, ez csak azt jelenti, hogy a fegyelmi bizottság hatáskörét a polgármester helyettesíti, de mégsem lehet kihallgatás nélkül egyetlen tisztviselőt sem elmozdítani. Ezen az alapon a temesvári közigazgatási tábla elrendelte Bazilli Mihály és Szenes Antal visszahelyezését.

A közigazgatási tábla határozatát Nagyvárad városa megfellebbezte a bucaresti központi közigazgatási táblához. Bazilli Mihály ügyében az elmúlt hét szombatján tartották meg a tárgyalást. Bazilli Mihálynak, akit az elsőfoku tárgyaláson dr Zigre Miklós képviselt, a bucaresti tárgyaláson dr Pop Romulus volt az ügyvédje. Dr Pop Romulus kifejtette, hogy Bazilli Mihály hivatali működése ellen egyetlen konkrét vádat sem tudtak felhozni és elmozdítása törvénytelen volt.

Dr Iancu Cornel városi főügyész azzal érvelt, hogy az elmozdítás felsőbb rendeletre történt, az kormányzati aktus volt, amelyet a közigazgatási bíróság nem cenzurázhat.

A központi közigazgatási

tábla most hirdetett ítéletet és ebben

helyadott a város fellebbezésének, megsemmisítette a temesvári tábla döntését és kimondta, hogy a Bazilli Mihály elmozdítására vonatkozó határozatot a közigazgatási bíróság nem bírálja felül.

Fennmarad természetesen Bazilli Mihálynak az a joga, hogy — miután életfogytiglani

szerződése volt a várossal —

a szerződés egyoldalú be nem tása miatt a polgári bíróságnál indítson pert Nagyvárad városa ellen.

Értesülésünk szerint Bazilli Mihály a központi közigazgatási bíróság határozata ellen

a legfelsőbb Semmitőszékhez nyújt be felfolyamodást

és így az utolsó szó még nem hangzott el ebben az ügyben.

Háboru eselén 100 ezer angol gyermeket Kanadába visznek

(London). Az egyik kanadai újság Torontóban azt az indítványt veti fel, hogy háboru esetén 100 ezer angol gyermeket helyezzenek biztonságba Kanadában. A lap utal arra, hogy háboru esetén a városok ki van

nak téve a légi bombázásoknak. A gyermekek között lennének a királyi család gyermekei. A gyermekeket azokkal a hajókkal szállítanák át Kanadába, amelyekkel csapatokat szállítanak Európába.

Megkezdődtek Párisban a francia forradalom 150 évfordulójának ünnepségei

(Páris). A francia forradalom 150 éves évfordulója alkalmával Párisban nagy ünnepség volt, amelyen résztvett Lebrun köztársasági elnök. Az ünnepélyen jelen voltak a kormány tagjai. Az ünnepi beszédet Herriot, a kamara elnöke

mondotta el. Ezután a hadsereg jelenlétében huzzák fel az árbócra az új francia tricolort. A pénteki ünnepségen küldöttségileg megjelentek az angol gárdisták, akik résztvettek a díszes katonai felvonuláson.

Izgatással vádolt refo márus lelkészek a hadbíróóság előtt

Felmentették Orth Imre biharpüspöki lelkészt

Orth Imre biharpüspöki református lelkész állott szerdán vádlottként a kolozsvári katonai törvényszék előtt. Orth tiszteletes a vádirat szerint egyik prédikációjában államellenes kitételeket használt s a jegyző ezért fejjelentette. A tárgyalás folyamán azonban a tanúk, — a nagyvárad görög-kleti teológia rektora s a biharpüspöki helyőrség parancsnoka — megdöntötték a vádak és a megvádolt papot Rebreaanu Traian dr hivatalból kirendelt védőügyvéd beszéde után és mivel az ügyész sem kíván-

ta megbüntetését, a katonai törvényszék felmentette a vád és következményei alól.

Ugyancsak szerdán tárgyalta a katonai törvényszék Gönöczy Sándor nagykarolyi református esperes-lelkész ügyét is. Gönöczy a vád szerint az egyik nemzeti ünnep alkalmával nem tette ki parókiájára a nemzeti zászlót. A katonai törvényszék, tekintetbe véve az enyhítő körülményeket, Rebreaanu dr hivatalból kirendelt védőügyvéd beszéde után Gönöczy Sándor esperes-lelkészt 1000 lei pénzbüntetésre ítélte.

HINDU

— Regény — 115

Mrs. Bab volt az első, aki ösztönös aggodalommal észrevette a karcsu alakot, amikor Miss Nellie pihenőt tartott, hogy arcát rendbehozza. Azután Harriet emelte fel durcás fejét és Mr. Mike megigazította kissé gyűrött nadrágját. Mr. Macgregor pedig fejét ingatta a zene taktusára.

Nellie azonban már nem törődött a hatalmas Richards-sal, hanem minél előbb oda akart érni, ahonnan a zenét hallotta. Sok ideje nem volt már, de egy kellemes órát akart még eltölteni.

Mindez feltűnő volt és Mrs. Bab tárgult szemmel figyelt, mint egy pártját féltő nőstény-tigris.

Miss Nellie közben alaposan körülnézett s ha az eléjétárló kép nem is felelt meg várakozásának, sokkal kedélyesebbnek találta, mint az ócska vendégfogadó.

Egyelőre azonban senki sem tett úgy, mintha szívesen látná, de hát a vidékiek úgy látszik, kissé nehézkes emberek.

— Jóestét — mondta Nellie legkedvesebb modorán és bájosan megbiccentette fejét. — Ugy-e, nincs kifogásuk, ha egy kicsit leülök magukhoz; ugy látszik, ez az egyetlen rendes hely ezen az istenhátamögötti vidéken... Ha jól látom, itóka is akad...

Könnyebbé akarta tenni a dolgot a félénk népség számára és a következő pillanatban már a kerti asztal mellett ült és lábát lóbázza vidáman körülnézett.

Macgregor félig tele pohara nyugozta le először pillantását. Gyorsan fölemelte, óvatosan megkóstolta, s aztán nagyot hörgintett belőle.

— Remek — mondta és elégedetten nyalta a száját. — Ennél maradok... Még egy korty sherryt kellene beletenni vagy cseresznyepálinkát s pompás kóktél lenne belőle.

Mrs. Bab csak most tért magához... Addig szóhoz sem jutott, amíg a szemtelen perszóna kacéran keresztbe nem vetette karcsu lábát és rá nem mosolygott Macgregorra. Ez már tulsok volt. A szörnyű veszály felezta kábitó meglepetéséből.

— Ez nem vendégfogadó, kisasszony és...

Mrs. Bab azonban emberére akadt, mert Miss Nellie azonnal közbevágott.

— Azt látom, — mondta gyorsan. — De ezek a vidéki fogadók nem is érnek semmit. Épp most jövök onnan s erőszakkal sem vihetnének vissza.

(Folyt. köv.)

Ócska ólmo!
Cim a kiadóban

SPORT

Brassóban játszik le és Morár dr vezeti az Unirea Tricolor-Gloria CFR meccset

A harmadik Unirea Tricolor-Gloria CFR A)-liga minősítő mérkőzést a labdarugószövetség tartott Brassóban. Ha ez a mérkőzés is, kétszer 15

perces meghosszabbítás után döntetlenül végződne, akkor újabb mérkőzés a jövő héten szerdán Ploestiben lesz. A vasárnapi mérkőzést dr Morar Teofil fogja vezetni.

Bican a Venusban, Senecky a Rapidban

A fővárosi csapatok idegen játékosokkal akarják megerősíteni együtteseiket. A cseh játékosok mind érdeklődnek a román egyesületek iránt és a fővárosi egyesületekben van is hajlandóság a szerződtetésükre. A vezető csapatok közül a Venus Bican, a Rapid Seneckyt akarja szerződtetni. A Rapid részéről a megbízott már el is utazott Prágába, hogy Se-

necskyvel a tárgyalásokat komoly irányba fordítsa.

Győzött Svédországból a Hungária

A budapesti Hungária labdarugócsapata szerdán a svédországi Gais város válogatottját 5:2 (2:1) arányban győzte le.

Tűzharc a lótolvajok és a rendőrök között

(Brassó). A brassói rendőrség tegnap tíz országosan körözött lótolvajt fogott el. A lótolvaj banda legutóbbi működésének színtere Bihar, Fogaras, Kisküküllő és Brassó megyék voltak. A rendőrség és a tiztagu banda között rövid tűz

harc zajlott le, amelynek során többen könnyebben megsebesültek, de amelynek eredményeképpen nyolcat a bandából sikerült letartóztatni, míg ketten megszöktek. Néhány órán belül azonban ezt a kettőt is letartóztatták.

Apróhirdetések

ÁLLÁS

Masamódlányokat magas fizetéssel augusztus 15-re állandó munkára felvesz Hutwald halapszalón.

Cipő fertigolónó állandó munkára felvétetik. Braun, Str. Hilaria 2. 3103

Mindenes főzőnő, 40-50 éves szolid, azonnal felvétetik. Lehet bejárónő is. Str. Cuza Voda 25. 3090

Schnitt frézes és cipész munkások felvétetnek. Str. Griviței 11. Primus. 3100

VÉTEL-ELADÁS

Prima Horniphon gyártmányu rádió 3+1 lámpával eladó Lebedei 27. 3092

LAKÁS

Szoba-konyhás lakás aug. 1-re kiadó. St. Wilson 14. 3073

Kiadó 5 szobás magánház, nagy kerttel. Értekezni Roxin vendéglő, Regele Ferdinand ut. Popper mellett. 1911

Staniof-papír, fehér és színes, nagy választékban, továbbá selyem papírok minden színben kaphatók Pásztor Ede cégnél, Piața Mihai Viteazul 4.

Butorozott kis udvari, külön bejárattal szoba kiadó magános férfi részére. Str. Pasteur 23. (Felső csengő). 3105

Egy szoba-konyhás, világos lakás azonnalra kiadó. Prom. Eminescu 10 (Köröspart) 3104

KÜLÖNFELE

Vigdovits névre livret, optálási és illetőségi bizonyítvány elveszett. Megtaláló jutalom ellenében adja a kiadóra. 3106

Töltőtoll javítást szakszerűen, gyorsan és olcsón végez a Pásztor Ede cég.

Elveszett nyers selyem öv az Eminescu parktól Parcoul Traianon keresztül Brătianu utcáig. Megtaláló jutalomban részesül. 3107

A volt városi szállótelep mellett (Str. Stroiescu), a nagyállomástól alig 5 percrenyire, több, ház építésére is kiválóan alkalmas földterület eladó. Értékesíteni a tulajdonosnő a d. e 8-10-ig Str. Franceza 12

Selejtes krepppapír tekercsenként leszállított árban kapható különböző színekben a Pásztor Ede cégnél.

Ügyes fiút újságárúsításra keres koszt és fikszzfizetéssel Högye, Újságkioszk, Casa Nationala sarok 3016

TURISZTIKA

— Macabi-turisták július hó 16-án kirándulást rendeznek Vadul Carol II-ra és környékére. Indulás reggel fél 7-kor a Piața Mihai Viteazulról. A könnyű túrák kedvelői a Mateescu cseppkőbarlangot tekintik meg és a Körös gyönyörű partjain fognak kisebb sétákat tenni. A nehezebb túrákat kedvelők a Misid völgyét és a Biró Lajos barlangot tekintik meg. Részvételi díj 80-90 lei. Jelentkezés a kis Japportban. A Bucegi hegységben (Sinaia-Vărf cu Dor-Bolhoci-Pesterea) rendezendő Macabi turista találkozóra és csillag túrára jelentkezési hely a Macabi otthon, ahol részletes információkkal is szolgálnak.

— Feketeerdőre indít 16-án a Törökves túrát. Indulás reggel 6 órakor. Részvételi díj 80-90 lei. Jelentkezni lehet Popper sport, bui Reg. Ferdinand, 10 és Fekete virágüzlet Kisbördő.

Rádió műsor

PÉNTEK, július 14.

BUCUREȘTI. 7.30 Ritmikus torna, híradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállás jelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 19 Felolvasás. 19.17 Francia gramofonlemez. 20 Felolvasás. 20.15 Gramofonlemez. 21 Szimfonikus hangverseny. 22 Hírek. 22.15 Matei énekesnő hangversenyének közvetítése. Francia dalok. 22.55 Hírek. 23.10 Vendégloji zene. Majd: Hírek közvetítése külföldre német és francia nyelven. Utána: Közlemények.

BUDAPEST I. 7.45 Torna, hírek és gramofon. 8.20 Éterend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13 Déli harangszó. 13.10 Cigányzene. 13.40 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Postászenekar. 15.30 Hírek. 16 Árfohamhírek. 17.15 Diákféltóra. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Hírek szlovák és magyar-országi nyelven. 18.10 Előadás a magyar-országi hallgatóknak. 18.40 Cigányzene. 19.10 Sport. 19.45 „A Bastille kétféle bevétel”. Felolvasás. 20.15 Hírek. 20.25 Jakab Terka zenekara. 21.10 „Bálványos vára”. Székely történelmi színmű. 22.40 Hírek. 22.50 Hírek szlovák és magyar-országi nyelven. 23 Operahangverseny. 23.40 Hírek német, angol és franciá nyelven. Táncclemez. 1.05 Hírek.

NYOMATOTT PÁSZTOR EDE
CÉGNÉL ORADEA